

Openingstoespraak van Piet de Jong (Den Haag, 1 december 1969)

Source: Bulletin van de Europese Gemeenschappen. Februari 1970, n° 2. Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.

Copyright: (c) European Union, 1995-2012

URL: http://www.cvce.eu/obj/openingstoespraak_van_piet_de_jong_den_haag_1_december_1969-nl-457ffbca-2ae4-4786-aea3-f126cc0dc2f1.html

Publication date: 23/10/2012

Openingstoespraak van Piet de Jong (Den Haag, 1 december 1969)

Het is mij een eer en genoeg U allen welkom te heten. Ik doe dit in de eerste plaats als Minister-President van het land dat U voor enkele dagen mag ontvangen. Nederland verwelkomt U met des te meer genoegen, omdat U de hoge vertegenwoordigers bent van landen waarmede wij ons zowel politiek, economisch en militair als door onze gemeenschappelijke historie en cultuur ten nauwste verbonden weten. Wij beschouwen Uw verblijf alhier als een bevestiging van onze hechte wederzijdse vriendschap.

Ik heet U voorts welkom als voorzitter van deze conferentie. Met het houden van deze conferentie hebben wij een zware taak op onze schouders genomen. Een bijeenkomst van diegenen die in hun respectieve landen de hoogste verantwoordelijkheid dragen voor de vraagstukken waarmede wij ons in de komende dagen hebben bezig te houden, wekt verwachtingen bij onze volkeren. Ik wijs erop dat in de afgelopen dagen en ook heden nog vooraanstaande Europese persoonlijkheden mij hebben bezocht, terwijl ik een aantal petities en vele brieven heb ontvangen. Zij gaven allen uiting aan de hoop dat deze conferentie een oplossing zal weten te vinden voor de problemen waarmee wij thans worden geconfronteerd en die tijdens deze conferentie besproken zullen worden. Deze bijeenkomst schept ook tegenover onze volkeren verplichtingen. Het was ook om deze reden dat enkelen van ons aanvankelijk met enige aarzeling het initiatief van onze Franse vrienden hebben begroet. Zou deze conferentie inderdaad succes kunnen hebben, zo vroegen zij zich af? Wij hebben deze aarzeling overwonnen en daarmede het vertrouwen gewekt, dat alle partners bereid zijn een reële bijdrage tot oplossing van onze problemen te leveren. Ik weet dan ook namens onze zes regeringen te spreken wanneer ik uitdrukking geef aan de hoop dat wij de taak, die wij ons met deze conferentie hebben gesteld, tot een goed einde zullen brengen.

Het lidmaatschap van de Europese Gemeenschappen heeft ons hier bijeengebracht. Het is bij lange na niet het enige dat ons bindt, maar het is wel beslissend voor de samenstelling van deze conferentie. Ook de inhoud van onze discussie zal er door worden bepaald. Wij zullen als partners in een Gemeenschap, die in de beperkte versie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal reeds sinds 1952 bestaat, moeten nagaan wat wij tot nu toe hebben bereikt, waar wij hebben gefaald en wat wij nog moeten en kunnen doen om onze doelstellingen te verwezenlijken. Het zal niet onze taak zijn beslissingen te nemen die door de verdragen aan de Europese instellingen zijn opgedragen. De lidstaten hebben echter de plicht om de vervulling van de taak van deze instellingen te vergemakkelijken (art. 5 EEG), terwijl aan de lidstaten ook eigen taken zijn opgedragen. Het lijkt zinvol dat wij ons voor de uitvoering daarvan gezamenlijk beraden, waarbij de Commissie morgen zal kunnen assisteren.

Ik wil thans in het kort nader ingaan op hetgeen wij tijdens deze conferentie moeten bespreken.

De eerste vraag die wij ons als regeringen moeten stellen is mijns inziens of wij het nog eens zijn over de doelstellingen van onze gemeenschappelijke akte. Ik denk hierbij niet in de eerste plaats aan het totstandkomen van een gemeenschappelijke markt of het tot ontwikkeling brengen van een Europese kernindustrie voor vreedzame doeleinden. Ik denk voor alles aan de politieke grondslag van ons werk. In de preambule van het EGKS-Verdrag die in belangrijke mate is geïnspireerd door uitspraken van zijn grondlegger, Robert Schuman, wordt reeds uiting gegeven aan de wil van de lidstaten om door het instellen van een economische gemeenschap de eerste grondstenen te leggen voor een grotere en hechtere gemeenschap tussen de betrokken volkeren. De Kolen- en Staalgemeenschap werd dus gezien als een stap op de weg naar een verenigd Europa. Ook de ondertekenaars van het EEG-Verdrag beschouwden de nieuw te stichten gemeenschap als zodanig, toen zij in de preambule hun vastbeslotenheid tot uiting brachten om „de grondslagen te leggen voor een steeds hechter verbond tussen de Europese volkeren”.

Alvorens vast te stellen of deze vastbeslotenheid nog aanwezig is, dienen wij te weten wat onder „Europa” moet worden verstaan en welke Europese volkeren door de zes regeringen werden bedoeld. Ik meen dat het antwoord op deze vraag te vinden is in een andere passage van de preambule van het EEG-Verdrag, waarin de verdragsluitende partijen een oproep richten tot „de overige Europese volkeren die hun idealen delen” om zich bij hun streven aan te sluiten. Het Europa dat de partijen voor ogen stond was dus niet beperkt tot de Zes, maar zou zich moeten uitstrekken tot alle gelijkgezinde en gelijkgerichte — dat wil in ieder geval zeggen democratische — landen van Europa.

Ik zou aan U allen als eerste punt van discussie de vraag willen voorleggen of wij nog steeds vastbesloten zijn om dat Europa, het hechte verbond tussen die Europese volkeren tot stand te brengen. Wij zouden daarvoor mijns inziens niet alleen in de zojuist door mij geciteerde Verdragsteksten, maar ook in de huidige situatie in de wereld alle aanleiding kunnen vinden. Het wordt tijd dat Europa zich van zijn verantwoordelijke plaats op velerlei terrein bewust wordt en dat het zich verenigt om zich van deze verantwoordelijkheid te kwijten. Naar mijn mening heeft een bevestigend antwoord op de door mij gestelde vraag twee verschillende konsekwenties. Enerzijds betekent het een positieve reactie op de aanvragen van het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Noorwegen en Ierland om onderhandelingen te openen over toetreding tot de Gemeenschappen. Anderzijds wordt hiermede blijk gegeven van onze bereidheid om de samenwerking op de grondslag der Europese Gemeenschappen verder te ontwikkelen en te versterken. Beide zijn nodig om het „steeds hechter verbond tussen de Europese volkeren” te verwezenlijken. Ik kan hier reeds thans namens mijn Regering en het gehele Nederlandse volk verklaren dat wij nog steeds vastbesloten zijn dit verbond tot stand te brengen en beide, door mij genoemde konsekwenties daarvan te aanvaarden. Wij zijn ervan overtuigd dat zonder uitbreiding en zonder versterking de Europese Gemeenschappen meer en meer zullen stagneren en zelfs achteruitgaan.

De vrees is echter uitgesproken dat juist de uitbreiding met nieuwe leden de dynamiek van de Gemeenschappen zou verzwakken en daaraan het eigen karakter zou ontnemen. We zullen daarover misschien nog verder van gedachten moeten wisselen, maar U staat mij toe dat ik er thans reeds één opmerking over maak.

Ik zei U in het begin reeds dat deze conferentie, na een discussie over de doelstellingen van onze gemeenschappelijke actie, ook aandacht zal moeten besteden aan de huidige stand van zaken in de Gemeenschappen. Ik meen reeds thans in dit verband te moeten constateren dat bij vele politieke en maatschappelijke groeperingen in onze Gemeenschappen een gevoel van teleurstelling en frustratie veld wint over deze stand van zaken. Men kan hierop op twee wijzen reageren. Men kan of wel constateren dat de oorzaak is gelegen in te hoog gespannen verwachtingen of wel toegeven, dat wij niet geheel zijn geslaagd in de uitvoering van onze taak. Ik ben geneigd tot het laatste. Naar mijn mening bieden de verdragen op zichzelf voldoende mogelijkheden om de voornaamste oorzaken van de onbevredigende situatie grotendeels weg te nemen. Deze oorzaken zijn mijns inziens een zeker gebrek aan besluitvaardigheid en een zekere onevenwichtigheid in de voortgang van de verschillende deelgebieden van de integratie. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt in de eerste plaats bij de lidstaten. Dit wil niet zeggen dat de instellingen van de Gemeenschappen geen fouten maken, maar de lidstaten kunnen via hun vertegenwoordigers in de Raad van Ministers een essentiële rol spelen bij de ontwikkeling van het beleid. Dit vereist echter meer eenheid van doelstelling en meer vastberadenheid om deze te verwezenlijken dan tot op heden tot uiting zijn gekomen. Wanneer eenmaal het verschil van mening over de toetreding van nieuwe leden is opgelost, zal deze eenheid van doelstelling ongetwijfeld meer op de voorgrond komen te staan. Wij kunnen ons dan met vereende krachten wijden aan de omvangrijke taak die ons nog wacht.

Zoals gezegd zou naast de uitbreiding met nieuwe leden een bevestiging van onze politieke doelstelling betekenen dat wij ons bereid verklaren om de samenwerking op de grondslag der Europese Gemeenschappen verder te ontwikkelen en te versterken. De Franse Regering heeft hiervoor bij haar eerste optreden de gelukkige formule gebruikt dat zij bereid is zover te gaan als haar partners wensen te gaan. Welnu, ik zou daarop namens mijn Regering een reactie willen geven en de overige regeringen willen uitnodigen het zelfde te doen. De Nederlandse Regering is bereid met de Europese economische integratie in groter Europees verband zeer ver te gaan. Zij beschouwt deze niet alleen als een economische aangelegenheid, maar als een beslissende stap naar politieke eenwording. Mijn Regering is bereid het integratie-proces ook tot andere terreinen uit te strekken. Zij acht het echter noodzakelijk dat de eigen onafhankelijke positie van de Europese instellingen wordt erkend en versterkt, hetgeen naar haar mening nog niet wil zeggen dat zij een voorstander is van een sterk gecentraliseerd beleid in Europa. Verder acht zij het vrijwel uitgesloten dat veel verder wordt gegaan met de integratie indien er geen parlementaire controle daarop tot ontwikkeling wordt gebracht. De integratie krijgt steeds meer invloed op het maatschappelijk leven van onze volkeren. Dit maakt het absoluut noodzakelijk dat deze volkeren op hun beurt volgens de normale democratische procedures op Europees niveau het geïntegreerde beleid kunnen beïnvloeden.

Tenslotte nog een enkel woord over de samenwerking op het gebied van de buitenlandse politiek. Ik ben mij ervan bewust dat hierover in het verleden veel verschil van mening tussen onze regeringen heeft bestaan. Deze had met name betrekking op de relatie tussen dit probleem en dat van de toetreding van nieuwe leden tot de Gemeenschappen. Het lijkt mij dan ook in de eerste plaats van de vorderingen op het gebied van de toetreding af te hangen of wij ook t.a.v. de politieke samenwerking een stap vooruit kunnen doen.

Samenvattend zou ik U het volgende willen voorstellen. Het lijkt mij van groot belang dat wij allereerst trachten meer duidelijkheid te verkrijgen over onze doelstellingen. Wij zullen daartoe ons standpunt moeten bepalen t.a.v. de plaats van ons eenwordingsproces in Europa en in de wereld. Dit betekent in de eerste plaats een beslissing over de onderhandelingen met de kandidaat-leden. We zullen in dit verband tevens moeten vaststellen hoever wij met dit eenwordingsproces willen gaan. Wanneer het mogelijk is over deze beide punten overeenstemming te bereiken — en wij zullen hiertoe alles in het werk moeten stellen — dan zal het aanzienlijk eenvoudiger worden om een gemeenschappelijke gedragslijn te bepalen t.a.v. een aantal punten van meer praktische aard. Indien er geen principiële bezwaren blijken te bestaan tegen onderhandelingen met de kandidaat-leden, zullen wij het tijdstip moeten bepalen waarop zij kunnen worden geopend en het standpunt dat wij t.a.v. de belangrijkste onderwerpen in de onderhandelingen zullen innemen. Wat de interne ontwikkeling van onze Gemeenschappen betreft zullen wij moeten vaststellen wat gedaan kan worden om, in het licht van de bereikte overeenstemming over ons gemeenschappelijk doel, de achterstand in te halen en op korte termijn besluiten te nemen die het reeds bereikte zullen voltooien en uitbreiden.